

INDRUKKEN.

Zekeren namiddag gevoelden wij geen lust gebouwen of museums te bezoeken. Wij dwaalden rustig door de stad, meest in de achterwijken, langs die kleine straatjes, met hun lage, bekrompen huisjes.

Daar was het, dat een Duitsch oudheidkenner tot een onzer vrienden in vervoering uitriep:

— Op dit pleintje zou ik mijn leven slijten!

Vrouwen en meisjes zaten vóór hun deur te spellewerken, (kant te vervaardigen), soms halverwege de straat. Rusteloos arbeidden ze voort, zonder op te zien, zonder te verletten. — En wij dachten aan de kantindustrie!

De kant is 't onderwerp eeniger eigenaardige legenden.

Een meisje van Brugge ging op een winternamiddag naar haar verloofde, die in een naburig dorp woonde. Haar weg leidde door een bosch. De boomen waren met rijp overdekt. Dat was een

Kantwerkster.

prachtig gezicht. De maagd, die met naaldwerk bezig was om geen tijd te verliezen, kwam op de gedachte om ook met fijne draden zulke

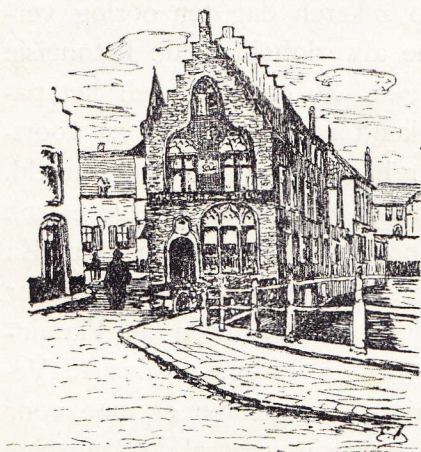
schoone figuren als van den rijp te maken. Onmiddellijk stelde ze zich aan 't werk. En 't lukte... Ze vervaardigde de eerste kant. Maar met bevroren handen verliet de maagd het woud. Alle rijke dames uit Brugge wilden zulke prachtige kant koopen. Het meisje leerde haar kunst aan anderen en zoo werd de kantnijverheid de dagelijksche bezigheid der Brugsche vrouwen. Anderen vertellen, dat een spinneweb een Brugsch meisje op 't denkbeeld bracht kant te maken. Maar de maagd wist niet, waaraan de draden te bevestigen. Haar verloofde maakte dan boutjes of klosjes. Volgens een derde verhaal — of legende — werd de eerste kant te Venetië vervaardigd. Een meisje uit die stad was verloofd met een zeeman, die op zekeren dag ten oorlog vertrekken moest op de vloot. Tijdens zijne afwezigheid wilde het meisje eene schoone sjerp voor hem vervaardigen. Ze ontwierp zelf het patroon en 't was een tot nu toe onbekend naaldwerk, dat ze voortbracht. De vloot keerde terug... maar haar vriend was gesneuveld. Ter gedachtenis aan hem droeg het meisje zelf de sjerp. Deze trok de aandacht der voorname dames, die ook zoo'n sjerp begeerden. En op 't patroon van 't vernuftige meisje werden niet alleen sjerpen, maar ook sluiers vervaardigd. De kant was uitgevonden. Toen de Vlamingen met Boudewijn IV ter kruisvaart trokken, kwamen velen te Venetië... Ze zagen er de sjerpen en sluiers en brachten er mee voor hunne vrouw en dochters. De Vlaamsche meisjes, vooral de Brugsche, maakten de kant na, veranderden, verbeterden ze. En zoo werd Vlaanderen het land der kantnijverheid.

Nog eene andere verklaring over den oorsprong der kantnijverheid. De gewaden, die onze kruisvaarders in 't Oosten gezien hadden en vandaar medebrachten, werden in Europa zeer bewonderd en wekten lust tot navolging. De edele dames in hun kasteelen, de kloosterlingen in hun gestichten, hielden zich uren lang met handwerken bezig. En hier in Vlaanderen werden eindelijk kanten vervaardigd, welke terecht eene groote vermaardheid kregen.

Eerst gebruikte men de kant ter versiering van altaarkleeden en heiligengewaden. Maar weldra toiden ook de edelvrouwen er zich mede. Toen de burgers door handel en nijverheid rijk werden, waren ze eveneens in staat veel geld aan kleedij te besteden. Denk slechts aan 't woord der nijdige Fransche vorstin, Johanna van Navarre, bij een bezoek aan Brugge: „Ik meende hier alleen koningin te zijn, en 'k zie er meer dan vierhonderd rond mij.”

Kant werd zoo algemeen gevraagd, dat de vrouwen uit het volk er moesten vervaardigen. — Wat eerst eene liefhebberij van geduldige dames en kloosterzusters geweest was, werd dan eene nijverheid. En Vlaanderen toonde ook hierin zijn meesterschap. Onze kanten vonden gretigen aftrek.

Toen Lodewijk XIV over Frankrijk regeerde, liet zijn minister Colbert driehonderd kantwerksters uit Vlaanderen komen, om hun beroep aan de vrouwen van Parijs te onderwijzen. Maar die poging, om Vlaamsche kant tot een tak der Fransche nijverheid te maken, mislukte. Ons gewest handhaafde zijn roem.

Oude gevel te Brugge.

laadje in 't midden van 't kussen even opentrekke en hij zal een reepje fijne kant zien.

Die vrouwen en meisjes noemt men „spellewerksters,” Het gedicht van Guido Gezelle kwam ons voor den geest.

Spellewerkend zie 'k u geerne
vingervaste, oudvlaamsche deerne;
die daar zit aan 't spinnen, met
't vlugge alaaam, uw kobbenet.

Vangen zult g'... hoe menig centen
in die looze garenprenten,
die gij neerstig, heen en weêr
krabbelt, op uw kussen neêr!

Schaars genoeg om licht en leven,
schamel dak en doek te geven
u, die kanten wijd en breed
werkt aan 't koninginnenkleed.

En ook thans nog ziet men in onze steden, te Brugge, Ieperen, Kortrijk vooral, maar eigenlijk heel Vlaanderen door, vrouwen en meisjes over hun kantkussen gebogen.

* *
* *

De vlugge vingers der arbeidsters wierpen de talrijke klosjes, met garen omwonden, over en door elkander. Spelden werden onophoudelijk verzet. De oningewijde begrijpt niets van dit geklik-klak, maar dat hij het nauwe

Vangen zult ge, o, schatten geene;
 maar mijn hert, dat hebt ge, kleene,
 vast gevangen in den draad,
 dien gij van uw' stokken laat.

— Eigenaardig, dat spellewerken, hoorden wij menigmaal eene vreemde dame uitroepen, en we hebben er gekend, die het zelfs zoo „eigenaardig” vonden, dat ze een kantkussen kochten en dit wonderspel van klossen, spelden en draden leeren wilden. Eigenaardig gewis bij oppervlakkige beschouwing! Denken we aan de hierboven vertelde legende. De Brugsche maagd verliet het bosch met bevroren handen. Die bijzonderheid heeft eene diepe beteekenis.

Lezer en gij lezeres, zult het nog dieper gevoelen, die Vlaamsche kant, zoo gezocht en beroemd de gansche wereld door, die kant waarmede de door de fortuin begunstigde vrouwen zich tooien, die kant met goud betaald — echter niet aan de spellewerksters — is helaas! gewonnen ten koste der gezondheid onzer Vlaamsche vrouwen en meisjes!

Hoe zouden uit die tengere kinderen, die voortdurend over hun kussen gebogen zitten, krachtige vrouwen groeien? Rusteloos arbeiden ze, onze spellewerksters om de vervaardigde kant zoo spoedig mogelijk naar een huis te brengen, eene ruime burgerswoning, waarop eene naamplaat in groote letters gegraveerd staat: „Dentelles.” Karig is het loon, dat ze er beuren.

Schaars genoeg om licht en leven
 schamel dak en doek te geven
 u die kanten, wijd en breed,
 werkt aan 't konninginnenkleed.

En soms, als de arme zwoegster haar werk haastig naar de koopvrouw brengt, om met het moeilijk verdiend loon brood te koopen, klinkt het haar tegen: „Madam kan u niet ontvangen... kom morgen eens terug!”

Wij hebben, in 't vroege morgenuur, de arme bloeden van kinderen naar de kantwerkschool zien gaan. Op een leeftijd, dat andere meisjes spelen, stoeien, leeren, ja spelende leeren, kromt hun teer lichaampje zich over 't kussen. En als die beklagenswaardige kleinen hun taak voldoende verrichten, brengen ze eenige centen naar huis. Met 't woord „bloedgeld” wordt veel geschermd en dikwijls misbruikt men het. Neen, die „kantcenten” zullen we geen bloedgeld noemen, maar toch, er kleeft

iets aan het koper of dat nickel, dat de ouders zoo gretig uit de kinderhandjes ontvangen.

Neen, kantwerk brengt niet veel op. Uit vele Brugsche huisjes grijnst de armoe ons tegen. En op vele vrouwen heeft slechts een woord nog invloed, het woord „disch.” En disch, lezer, beteekent hier bureel van weldadigheid. Wij dachten aan de menschen, waarvan wij reeds spraken, de dagdieven, die lui en loom hun steeds verzwakkend lijf in de zonne koesteren. In deze straten en stegen spelen kinderen. Zij vragen brood en voor die stem kan eene moeder niet doof blijven.

Koningin Elisabeth.

Spellewerksters, om nog eens over deze klasse van arbeidsters te spreken, vindt men heel Vlaanderen door. Het is onbetwistbaar, dat hun een hooger loon voor dien ongezonden en dikwijls ontzenuwden arbeid toekomt.

Menigmaal waren wij getuige van de bezoeken der kantverkoopsters in de buitenhutten, personen welke dus gezonden waren uit die huizen in de stad, waar men op eene naamplaat „Dentelles” leest.

— Hier hebt ge een patroon, hoorden wij eens bevelend. Overmorgen moeten er zooveel ellen gereed zijn. Madame wil ze hebben.

Meestal hebben de spellewerksters

met eene „madame” te doen.

— Maar meneere 't en kan niet zijn. Er is zoo vele werk op 't land. 't Vlas moet gekruid worden, antwoordde eene maagd.

— Daar kan ik niet tusschenkomen.

'k Breng u 't bevel van Madame over.

— 't Is algelijk ¹⁾ moeilijk meneere, merkte men op.

— Ik wil het gelooven, maar 't is 't zelfde voor ons. De kalanten moeten op tijd geriefd zijn.

Er was wellicht een feest, een bal, een banket op handen.

— Welnu? vroeg de stedeling ongeduldig.

— Als 't moet, 't moet! 't Gaat gedaan zijn, hernam de moeder,

¹⁾ Toch.

want zeker zag ze in den geest eene verbolgen dame, en ach! de tijden waren zoo duur, de pachten zoo hoog, de markten zoo laag. Een schoone stuiver bijverdienste, dat kantwerk, voor hen wier inkomsten steeds gering zijn.

Begijnhofbrug.

En dubbel zwaar werd de arbeid. Toen de arm reeds lam was van 't veldwerk en de rug moe van 't gekromd liggen over den akker, klonk nog het „tik-tik-tik” door de schamele woning. En oh! nooit volprezen Vlaamsche blijmoedigheid, dan vonden de arbeidsters nog den lust een vrolijk of godsdienstig liedje aan te heffen.

Maar gelukkig, de kantnijverheid heeft „vriendinnen” gevonden. Aan hun hoofd staat onze edele Koningin en krachtige maatregelen werden genomen ter bescherming der spellewerksters. Turnhout bezit nu een modelkantschool. Onze vorstin bestelde onlangs een kanten gewaad, en bepaalde het minimumloon, dat aan de arbeidsters betaald moest worden.

Moge dit heerlijk voorbeeld van liefde tot deze nederige werksters algemeen gevolgd worden!

* *
*

Zoo rondblikkend en opmerkend kwamen wij op 't heerlijkste plekje van Brugge, aan 't Minnewater, eigenlijk „middene water” en dat oorspronkelijk een schippersdok was, waarover eene houten brug lag, geflankeerd door twee steenen torens.

Van deze torens is alleen de westelijke blijven bestaan; hij werd gebouwd in 1348 en behoorde tot de vestingwerken der 14e eeuw. De houten brug werd in 1740 door de tegenwoordige vervangen en van dit punt geniet men een overheerlijk gezicht op de stad.

Op den voorgrond de lieve woning van den sluiswachter. In de verte de ranke O. L. V. toren en daar achter als verscholen het Belfort. Langs weerskanten van 't rustig water prachtig geboomte, dat zijne takken in den vloed baadt. Op den boord van den vijver een vriendelijk buitengoed met aardige torentjes.

Zoo kunnen we 't panorama aanduiden, doch zelfs de beste beschrijving

kan nog maar een flauw denkbeeld geven van 't gezicht, dat de brug van het Minnewater den kalmen toerist biedt.

Van hier begaven we ons naar 't begijnhof. Men mag de begijnhoven niet verwarren met kloosters. Ze staan tusschen deze laatste in en de wereld. Nog enkele steden, Brugge, Gent, Kortrijk, Diksmuide, Diest, Lier, bezitten zulk eene eigenaardige inrichting.

Over den oorsprong der begijnhoven werd nogal getwist. Volgens sommigen komt de naam „begijn” voort van St. Begga, de dochter van Pepijn van Herstal en de stichteres van 't klooster der koorvrouwen aan de Maas. Anderen denken aan Lambert le Bègue († 1177) die 't eerste begijnengesticht te Luik zou gebouwd hebben, terwijl derden beweren, dat dit woord ontstond uit 't Oud-Nederlandsch *beggen*, *beggenen*, *bedgan*, *bedgan* = ijverig bidden.

Uit de Nederlanden verspreidden zich deze instellingen over andere landen. De begijnen verbleven in huisjes, welke een plein omgaven; op deze opene plaats verhieven zich de kapel en het ziekenhuis. De begijnen voorzagen door handenarbeid in hunne behoeften. Aan hun hoofd stond eene bestuurster. De begijnen mochten terug in de wereld keeren en ook huwen, beschikten over hunne nalatenschap, ofschoon deze veelal de algemeene kas ten goede kwam.

Mannen volgden hun voorbeeld na en vereenigden zich onder den naam van „Begharden” († 1220). Vooral in 't Zuiden van Frankrijk, maar ook in Duitschland en Nederland trof men dergelijke genootschappen aan.

Mochten de Begijnen zich verheugen in den eerbied der bevolking en zelfs in den gunst van vorsten en pausen, de Begharden daarentegen werden bespot en veracht.

Onze begijnhoven worden vooral bewoond door weduwen en be-daagde, ongehuwde vrouwen. Iedere begijn moet eene kleine som schenken voor haar onderhoud. De eerste jaren brengt ze door in eene gemeenschappelijke inrichting, om later haar intrek te nemen binnen een der kleine huisjes, welke met bedoelde gesticht en de kerk 't begijnhof vormen. Elk huisje draagt een nummer en meestal den naam van een Heilige.

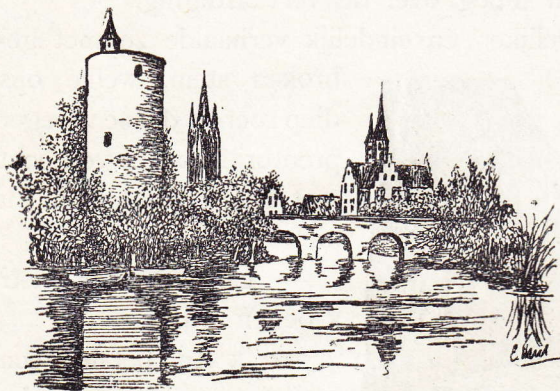
De begijnen leggen eenige geloften af, maar verbinden zich niet en mogen, evenals in de vroegere eeuwen, zooals we reeds zeiden, de stichting verlaten.

Gewoonlijk vertoeven de geestelijke zusters overdag in eene gemeen-

schappelijke zaal. zich vooral bezig houdende met de vervaardiging van kant. Op vastgestelde uren, o.a. 's morgens om vijf uur reeds, begeven ze zich ter kerke om te bidden, terwijl ze zich 's avonds in 't Lof vereenigen. Het zwart gewaad en de witte kap doen ons aan de gewone kloosterzusters denken.

Vele boerendochters worden begijn, vooral zoo vader niet rijk genoeg is, om een goeden bruidschat mee te geven. En in de huwelijken speelt het geld eene voorname rol. Liever dan als „oude-jongedochter” op 't dorp te blijven, gaan velen naar 't begijnhof, waar ze immers aangenaam gezelschap vinden en rustig hun dagen kunnen slijten.

Ook gebeurt het wel, dat een boerenzoon zijne eenige overblijvende zuster beweegt, met eene zekere som voor onderhoud, naar 't begijnhof te gaan; de jongeling kan dan zelf de hoeve voor zich behouden, want verdeling der bezittingen is niet gewenscht in een land, waar de grond reeds zoo betwist wordt en men met iederen morzel akkerland woekeren moet.

Het Minnewater,

't Brugsche begijnhof werd in de 13e eeuw gesticht en zeer begunstigd door de Vlaamsche gravinne, Johanna van Constantinopel.

Boven de ingangspoort lazen wij:

PRINSELJK BEGIJNHOF GESTICHT MCCCXXXV.

Reeds bij den eersten stap op 't ruime plein stonden wij getroffen stil. Hoe rustig hier onder de statige boomen, tusschen de witte huisjes, en daar op den achtergrond de oude kerk! 't Was of wij een verlaten Vlaamsch dorpje binnentraden. Alles ademt hier vrede, kalmte. Wie denkt op deze plaats aan een levensstrijd? En toch kenden we de geschiedenis van hen, die in deze stille woningen hun leven slijten, wie weet wat we zouden vernemen van den kamp om 't bestaan, van de worstelingen, de moeilijkheden, de bezwaren daarbuiten in de samenleving?

Maar 't schijnt ons toe of zij, die hier komt leven, eerst aan de poort alle lasten en zorgen afschudt! 't Schijnt zoo, maar achtervolgen

kommer en verdriet, zwaarmoedigheid en onrust den mensch niet overal?

We wandelden over 't plein. Vóór een venster zat een vrouwtje te spellewerken. Ze knikte ons vriendelijk toe. We stapten even 't huisje binnen.

Eene kleine kamer... in den hoek een bed met gordijn... tegen den muur een eenvoudig kasje... de schouw met een wit strookje doek behangen... aan den wand eenige prenten, waaronder de Maagd Maria en de Paus... op 't blinkend stoofje een potje melk... voor de ruiten een wit gordijntje... op den vensterrichel een poesje.

Een vrouwtje van 91 jaar, 't oudste begijnste, zooals ze met eene zekere fierheid vertelde, zat aan 't tafeltje te spellewerken. Ze toonde ons haar kant en gaf eenigen uitleg over de vervaardiging.

Stilaan werd ze vertrouwelijker en eindelijk verhaalde ze met ge-

Begijnhof.

broken stem, welke ons diep roerde, dat ze vroeger prentbriefkaarten verkocht met haar portret, maar nu niet mocht.

— En van wien niet? vroegen wij.

— 'k En betale geen patent en ze hèn gerecla-meerd... anderen die ook kaarten verkoopen.

Alles werd ons duidelijk.

De handel, de onmeedoogende handel, waar het concurrentie geldt, was ook tot hier doorgedrongen met haar kouden adem... de handel gunde dit oudje, dat een zeker voordeel op de mededingers had — ze betaalde immers geen patent — de geringe verdienste niet...

We voelden, dat dit schijnbaar nietig voorval, dit verbod, het moedertje een knak gegeven en haar levensavond verduisterd had.

Nog eenige bezoekers traden binnen. 't Waren Franschen. Met veel lawaaiigheid overrompelden ze het kamerke, keken hier, snuffelden daar, stonden in „extase” over de spellewerkkunst, maar gichelden toen 't vrouwtje eenige Fransche klanken overhoop haalde, om uitleg te geven, welke poging haar echter te machtig was.

— 'k En kanne ekik maar Vlaamsch! riep 't begijntje half-kwaad. 't Is mien tale.

En weer richtte ze in haar schoon dialect 't woord tot ons, zich meer eensgezind voelende met den landgenoot.

We verlieten de woning. In onze gids lazen we, dat er in de kerk muurschilderingen, een uit hout gesneden tabernakel en eene graftombe van Margaretha van Ruwescure te zien zijn, terwijl het huis der Overste enkele schilderijen en oude meubelen bevat.

Maar we wandelden liever over 't begijnhof. Ginder verhief zich majestueus den O. L. V. toren... daarachter 't Belfort. De top van St. Salvator rees boven een hoog gebouw. Daar lag de stad, maar niet eene warrelende en woelende stede. Bestaat er wel verschil tusschen Brugge en zijn begijnhof? Is het niet om een rustig bestaan te leiden, dat menige Engelschman zijn vaderland verliet en zich te Brugge eene ruime patriciërs-woning kocht?

't Gentsche, zelfs het Kortrijksche begijnhof, toont meer de tegenstelling tusschen beweging en rust. Vooral in eerstgenoemde stad komt men onmiddellijk uit eene overvolle straat in die rustige wijk, waar men nauwelijks een sleependen stap hoort, eene fluisterende stem verneemt, eene vage schim ontdekt. Maar, toen wij 't Brugsche begijnhof verlieten en, door de verlaten straten, naar 't hart der stad terugkeerden, was het of wij uit een klein in een groot begijnhof kwamen.

Huis van den sluiswachter.

* *
* *

Dien avond deden wij als vele Bruggelingen; we gingen „op staminee.” Ook in de herbergen leert men het volk kennen.

De Vlamingen drinken veel bier. Vreemdelingen, die onze gewesten bezoeken, zijn verwonderd over het groot aantal herbergen onzer steden en dorpen.

Wij gelooven niet, dat er dorpen bestaan zonder eene brouwerij. En iedere streek schier heeft zijn eigen biersoort. Deze Vlaming roemt het „Rousselaarsch, den Rodenbach,” die „den bruinen;” een derde verkiest „den Gentschen drijdraad,” of „het Oudenaardsch.” Niets gaat er boven „gersten” hoort men hier weer. „Ja,” beweert een

ander, „zoo er geen „Leuvensch” bestond!” „Ik drink 't liefst „Bruselschen Faro,” verklaart men ginder, doch een gezelschap pleit ten gunste van den „Lambick.” Voeg er dan nog Bornhemsch, Diestersch bij en ge kunt niet begrijpen hoe men nog „Pilsen” en „Munich,” „Stout” en „Ale” durft ontbieden.

Bier speelt eene voorname rol. Is eene doopplechtigheid afgelopen,

En vertrekken onze werklieden naar Frankrijk (bl. 69.)

vader, peter en meter vieren de blijde gebeurtenis der geboorte in verschillende herbergen en niet zelden voeren ze den zuigeling mede. Wordt deze wat onrustig, geen nood, de baker doopt zijn dotje even in 't schuimend nat en 't wicht zwijgt alweer. Niet zelden bestaat bij

't volk het huwelijksfeest in 't stoetsgewijze trekken naar verschillende bierhuizen, met den speelman, die aan zijn harmonica ofte „trekorgel" allerlei aria's ontlokt, aan 't hoofd.

Heeft bij eene dorpsbegruwing de priester het „Requiescat in pace" uitgesproken, dan treedt de koster of een ander persoon naar voren, bedankt uit naam der familie de vrienden en de kennissen en noodigt deze uit in eene aangewezen herberg een glas bier te drinken.

Bij verkiezingen is 't bier dikwijls de voornaamste „kiesagent." En vertrekken onze Vlaamsche werklieden naar Frankrijk, harmonica en... bier maken het afscheid lichter.

Er ligt in Oost-Vlaanderen, aan den spoorweg Gent—Deinze, een station, dat den zonderlingen naam „De Pinte" draagt. Dikwijls waren we er getuige van, hoe 't afroepen van dien naam aanleiding gaf tot een algemeen biergesprek onder de reizigers van dezelfde afdeeling.

— De Pinte! La Pinte! klonk de stem van den treinwachter!

— 'k Wilde, dat ik er een had, zei er een.

— Ik twee! riep een gulzigaard.

— Straks te Gent, mompelde een derde, reeds met de lippen smakkend in 't prettig vooruitzicht; en vertrouwelijk fluisterde hij zijn gezelschap in 't oor: „Ik weet waar ze er groote verkoopen: ge moet ze met twee handen vast houden. En toch maar vijf cens!"

Eens in eene fabrieksstad vonden we — 't was Zondagavond — een man uitgestrekt op den grond.

— Te veel bier gedronken, zei mijn gezelschap.

Wij schudden den ongelukkige; deze richtte zich op.

— Waar woont ge? vroeg mijn gezelschap, een burger der stad.

— Hier tegen... ik ga naar huis.

We hielpen hem overeind... de kerel kwam thans tot bezinning, en zijne eerste woorden waren:

— Ge zijt gulder algelyk brave menschen. Gauw! we gaan er een pakken... 'k trakteer met een pinte!

De man wilde zijne dankbaarheid bewijzen... en in zijn geest kon dat immers niet anders dan door bier!

Eenige dagen later wandelden wij langs een der schoone landwegen, die West-Vlaanderen doorkruisen. 't Was ergens „venditie" (verkoop) geweest en voor ons stapten twee mannen, die, naar hun gesprek te oordeelen, wel niet dronken waren, maar toch te veel „Vlaamschen bruinen" geproofd hadden. Ze handelden over „moeder de vrouw".

— Mijn vrouw zal opspelen, verklaarde de een.

— De mijne is van de slechtste niet! snoefde de ander. Zie, als ik thuis kom, zal alles goed afloopen. Maar 'k moet niemendal zeggen. En nu en ga ik ook niemendal zeggen... 'k en ga van eigen niemendal zeggen...

— Ge hebt gelijk, verzekerde de eerste vriend.

Eenige oogenblikken zwegen ze. Dan hernam de tweede:

— 'k En ga niemendal zeggen... 'k en zou niet geerne... 'k en ga van eigen niemendalle zeggen...

— Ge hebt gelijk, besloot nogmaals de vriend.

En gedurende nog een kwartier herhaalde de man dat hij „niemendal en ging zeggen... van eigen niet... hij en zou niet geerne”, waarin zijn maat hem staafde door regelmatig te antwoorden: „Ge hebt gelijk”.

Waartoe het bier een mensch kan brengen! Van de bekoorlijke natuur rondom hen... van de reeds groenende heuvelen... van de door boschjes omzoomde weiden... van 't lachend beekje tusschen 't neerhangend vlotgras... van de verrukkelijke vergezichtjes... van dat alles genoten de mannen niets.

En hun gedoe was nog tamelijk onschuldig. Maar in de herberg te Brugge — we zouden waarlijk vergeten dat we in West-Vlaanderens hoofdstad vertoefden — hoorden we andere staaltjes... staaltjes van biermisbruik en, om 't zoo te noemen, bier-ellende! O! die herbergjes in de achterwijken, die „stamineetjes” rond de vischmarkt, al die kroegjes, welke als uit den grond schijnen te rijzen,

ze brengen wat onheil in zoo veel arbeidersgezinnen. „Die ellendige pinten!” is de verzuchting van talrijke vrouwen, wier harte schreit bij den nood van haar kroost! Weinig middelen van bestaan... en tóch

nog pinten drinken... pinten vooraf... pinten vóór brood... pinten vóór 't gezin!

— Ga maar eens aan de kerken staan, zei ons de vriendelijke Bruggeling, die „geirne” een beetje klapte met de vreemdelingen”, ga maar eens aan de kerken staan en ondervraag die wijvetjes met hun witte mutskes, die voor je zullen lezen als je een aalmoes in hun uitgestrekte hand drukt... je zult verhalen hooren van pinten en ellende er door verwekt. Zie, een glas bier... wie drinkt het niet gaarne?

'k Ben eens in Walcheren geweest, 't was Zondag; ik kwam op eene kleine parochie en 'k verging van den dorst; de herbergen waren gesloten... 'k geloof dat er maar twee stonden; 'k klopte en 'k moest schoon spreken om een pintje te mogen koopen. Zie, dat is overdreven... maar nog liever zoo dan wat ge hier te Brugge in de werkmanskwartieren ziet.

Onze beminnelijke zegsman sprak slechts van zijne stad.

Maar 't biermisbruik — van genever spreken we nog niet — woekert door geheel Vlaanderen... 't is een kanker die aan ons volk vreet! En als wij dat uitspreken, overdrijven we niet! Ondervraagt en luistert, ziet rondom u, leest de dagbladen... en ge zult het met ons prijzen, dat een strijd is aangebonden tegen 't vreeselijk biermisbruik.

't Bier is zoogenaamd een volksdrink... ja, in tal van gezinnen... maar elders werkt het als vergif. Dronkenschap wordt door velen niet alleen vergoëlijkt, maar zelfs als iets zeer gewoons beschouwd. Wij hebben lieden ontmoet, die onmogelijk konden gelooven, dat er menschen bestonden, welke niet eens van tijd tot tijd dronken waren.

't Is waarlijk bedroevend, dat men op sommige... neen op vele dorpen, meer dan honderd herbergen telt, dat er gehuchten bestaan waar van de zeven woningen vier tot kroeg ingericht zijn, dat in tal van stadsstraten geheele reesems herbergen voorkomen. 't Is eene zwarte vlek op ons lachend Vlaanderen!

En 't is ook eene vlek op 't eerbiedwaardige Brugge. Zoo dachten we, toen we ons dien avond ter ruste legden.

A. HANS.

KERLINGALAND.

(GESCHIEDENIS, LEGENDEN, ZEDEN
EN GEWOONTEN DER KUSTBEWONERS).

Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal, en zijn roem.

(Hendrik Conscience.)

LODEWIJK OPDEBEEK.
BOEKHANDELAAR-UITGEVER
ANTWERPEN.

1912.

KERLINGALAND

A. HANS
KERLINGALAND

LODEWIJK
OPDEBEEK
ANTWERPEN
1912.

UITGAVE - LODEWIJK - OPDEBEEK